

BATISTE EL ROIG

A la zona de la Seit, a la vora del camí del mateix nom, s'ubica el pou de reg de *Les Ànimes*, també anomenat *el motor del Roig*. Està enclavat a la finca de la qual, junt amb el pou, era propietari abans de la guerra del 36 Batiste González Lucas, que tots coneixien com Batiste *el Roig*. Ni el color del cabell ni el de la pell no tenien res a vore amb este renom, com tampoc cap tendència política. Devia ser heretat, devia vindre de família, dels seus avantpassats.

Este home era, com a ofici bàsic, agricultor. Encara que la seua vida es multiplicava en una gran varietat de facetes, i en totes brillava i esbalaïa els seus coetanis. Autodidacte, progressista, emprenedor, va demostrar que les dificultats no l'acovardien i en el transcurs de la seua vida, més prompte curta, va deixar ratlles fetes.

Batiste era fadrí i profundament religiós. Els que el conegueren diuen que era sensat, d'una gran talla humana, una persona amb molt de senderi. De fet la seua intel·ligència i el seu saber dir feien que estiguera constantment comissionat per a anar a representar qualsevol entitat del poble a Castelló, a València o a Madrid. Com en el cas del canal de la Gola, quan representà els interessos dels nulers davant el ministre.

Coneixedor Batiste dels problemes que tenia el terme de Nules a la marjaleria per a desaiguar (ja que llavors això es feia per mitjà de simples séquies de terra i sense les adequades comportes que separaren, amb el flux i el reflux de les onades, l'aigua dolça de la salada), va treballar tant com calgué per construir el canal de la Gola amb els seus braços i derivacions, que dóna eixida a la mar a les trombes d'aigua, quan baixa el torrent, i talla l'entrada d'aigua salada de la mar quan hi ha maror.

El seu caràcter inquiet, actiu, feia que desenvolupara la inventiva i sorprenguera els seus coetanis de diverses formes. Valent-se de la força d'impulsió de les bombes del motor de reg, va crear una font de múltiples raigs entrecreuat, que al passar el sol a través de les gotes d'aigua les descomponia, creant un grapat d'arcs de Sant Martí. Al capdamunt de la casa motor va col·locar uns fanals tan potents que de nit enllumenaven la zona i així el regador ja no necessitava el farolet de carbur. I amb tot i això, encara trobava temps a la nit per a anar a ensenyar a cantar els xiquets a l'església de la Sang.

En una ocasió, sent Batiste president del Sindicat de Camins, va ser requerit a Madrid per tal de concretar un conveni de millora de vies rurals. Els síndics es van vore llavors molt curts de temps, per tal com només tenien un dia per a donar-li documentació i a l'endemà ja havia d'eixir cap a Madrid. Una dada fonamental que calia presentar en el projecte era el nombre de quilòmetres de camí que es pretenia millorar, i en un només un dia els síndics no veien la forma de mesurar tots els camins del terme. Batiste els va assegurar que això no era cap problema, que disposant d'un dia ell ho mesuraria. L'endemà, tirant mà de la bicicleta de pinyó fix, va mesurar els metres que es

desplaçava la màquina amb una pedalada i després es va dedicar a recórrer a cavall de la bicicleta tots els camins del terme, comptant mentalment les pedalades que feia. Així va aconseguir presentar a temps al Ministeri les dades que este requeria.

Batiste va morir assassinat durant la guerra del 36, quan tenia quarantadós anys de edat. A la dècada dels cinquanta la *Hermandad* de llauradors, en nom de tots els llauradors de Nules, va alçar en honor seu un monòlit a l'encreuament del camí Tossal i la carretera nacional 340.

Siguen estes lletres, també, un homenatge i un agraïment a la seua persona i a la seua tasca.